

RESOLUCIÓ:**CPC DAVANT LA CRISI FINANCERA I ECONÒMICA MÉS IMPORTANT DE LES DARRERES DÈCADES**

La crisi financera iniciada l'any 2008 als EEUU i que s'ha contagiada de manera immediata a Europa i la resta de regions del planeta exigeix a les organitzacions polítiques progressistes, compromeses amb l'ideal de la justícia social, una reflexió sobre l'actual sistema econòmic.

Aquesta crisi és conseqüència d'un sistema financer completament desregulat, que gairebé no reservava pels Estats cap rol de control ni supervisió de les entitats financeres, les quals se suposava que eren capaces d'autoregular-se per garantir el funcionament més eficaç possible del sistema. Uns mercats financers autoregulats haurien estat capaços d'assegurar la seva estabilitat de manera espontània i complir correctament amb la seva funció, que no és altra que proporcionar capital per a les inversions de l'economia productiva.

Els responsables immediats d'aquesta crisi són els màxims directius d'algunes entitats financeres que, emparats per unes regles del joc que ells mateixos han fomentat, han assumit uns riscos clarament irresponsables, en un marc de falta total de transparència i control. A més, el sistema de remuneració d'aquests directius, no només ha negligit qualsevol noció raonable d'equitat i de justícia distributiva, sinó que no ha estat capaç de desincentivar i penalitzar –sinó tot el contrari– aquests comportaments irresponsables.

Les lliçons de la crisi

El sistema financer globalitzat en les darreres dècades ha estat orientat, de manera estructural, a proporcionar la màxima rendibilitat dels inversors amb el mínim temps, sense tenir en compte les conseqüències a mig i llarg termini d'aquesta orientació. Tanmateix, la recerca incondicional de la rendibilitat i del màxim enriquiment personal a qualsevol preu ha demostrat ser la font de la major catàstrofe econòmica que hagi experimentat el sistema capitalista internacional des de la crisi de 1929. Concretament aquesta crisi ha demostrat:

- Que els mercats financers autorregulats són extraordinàriament inestables i que, en comptes de ser una font de riquesa, acaben per ser una font d'emprobriment de les societats. No només generen fortes desigualtats econòmiques –difícilment justificables des del punt de vista de la justícia– sinó que són extraordinàriament ineficaços.
- Que els mercats financers requereixen estrictes mecanismes de supervisió i control, normes de conducta i garanties de transparència; i que només els poders públics –els Estats i les Organitzacions internacionals– poden exercir de manera cabal aquesta funció.
- Que el paradigma neoliberal –que es va iniciar amb l'arribada de Thatcher i Reagan, que va tenir el seu moment àlgid amb la caiguda del mur de Berlín i que va començar a ser qüestionat de manera seriosa amb l'emergència del moviment altermundialista– ha entrat definitivament en crisi.

En aquests moments, la crisi financera es trasllada a l'economia real i es converteix en una crisi de l'economia real que comença a afectar de manera greu els treballadors i el nivell de vida dels ciutadans en general. Aquesta crisi provocarà, molt probablement, augments de l'atur que, sens dubte, seran una font de profund malestar social, que es pot traduir en tensions i conflictes entre les classes més vulnerables de les nostres societats. Els actuals expedients de regulació de l'ocupació que s'estan vivint en aquests moments a Catalunya en són un exemple contundent.

CIUTADANS PEL CANVI

En aquest context, és necessari assumir responsabilitats -tant en relació als fets ocorreguts en el passat recent com de cara al futur immediat- per part de totes aquelles institucions que s'ocupen de l'interès general. Certament, els responsables directes de la crisi han estat les entitats financeres i els seus màxims directius, així com les entitats d'avaluació de riscos (agències de rating) i els reguladors públics dels mercats financers, vista la seva incapacitat per garantir el control envers un funcionament no especulatiu, transparent i prudent dels mercats financers. Tanmateix, també hi ha d'altres responsables d'aquesta situació econòmica indesitjable, molt particularment la ideologia sostinguda des de la dreta durant les darreres dècades, a favor d'un model neoliberal de globalització i d'un capitalisme desregulat. Però també ens hem de lamentar de la incapacitat de les forces polítiques progressistes i d'esquerres per a contrarestar de manera suficient aquest paradigma econòmic hegemònic i impulsar-ne un altre d'alternatiu.

Tots aquells que, des del món acadèmic, ja siguin premis Nobel com Stiglitz o Krugman, des dels partits polítics d'esquerres o des dels moviments socials altermundialistes i de la societat civil, han estat denunciant des de fa anys les injustícies i els riscos del capitalisme global neoliberal -especialment dels seus mercats financers- han vist com avui la història els donava la raó. Aquest crisi n'és la prova. Tanmateix, es tracta d'una trista victòria. Hagués estat preferible que els governs els haguessin escoltat abans i haguessin impulsat totes aquelles reformes i totes aquelles polítiques necessàries per canviar de paradigma i, així, evitar aquesta crisi brutal. De la mateixa manera que, al segle XX, hauria estat més desitjable aplicar les receptes keynesianes sense necessitat de passar per la crisi del 29 -i la inestabilitat social i política, guerra mundial inclosa, que se'n va derivar- també haguéssim volgut que el gir radical cap a un nou model de capitalisme global que ara s'anuncia s'hagués fet abans, sense necessitat d'arribar a l'actual crisi.

La resposta davant la crisi

Davant d'aquesta situació, la ciutadania demana als seus responsables polítics, més que mai, respostes justes, eficaces i intel·ligents, que tinguin com a objectiu la construcció d'una societat compromesa i conseqüent amb els drets de ciutadania, íntegrament considerats. Des de CpC, volem fer també la nostra aportació sobre quines són aquestes respostes necessàries.

1. En primer lloc, creiem que els ciutadans hem d'assumir que els plans de rescat dels mercats financers eren necessaris per tal d'evitar un mal major. Aquests plans de rescat bil·lionaris, d'entrada, es financen amb emissió de deute públic i no per mitjà d'ingressos fiscals. Tanmateix, l'Estat haurà de pagar els interessos d'aquest nou deute i, per tant, els contribuents hauran de sufragar-los a través dels impostos que paguen. És bàsic, doncs, que aquests rescats s'executin amb total transparència, que se sàpiga quines seran les entitats financeres que se'n beneficiaran i que hi hagi clares contrapartides a canvi d'accedir als rescats.

Per altra banda, és normal que davant d'aquests plans de rescat bil·lionaris els ciutadans es preguntin perquè els Governos no mobilitzen ni tan sols una dècima part d'aquests recursos per a d'altres objectius tan prioritaris com aquests, com són els Objectius del Mil·lenni i l'eradicació de la fam i la pobresa als països del Sud.

2. Donat que els mercats financers estan profundament integrats a escala global, la solució de la crisi financera només pot ser global. Cal, per tant, una iniciativa global per tal de reformar les regles del joc del sistema financer mundial. Un nou "Bretton Woods" que enterri el paradigma neoliberal i obri les portes a un nou paradigma de globalització financera regulada i sota control de poders públics democràtics.

Si bé, per motius d'eficàcia, és comprensible que el procés de reforma sigui liderat des del G-20 (ampliat), també és necessari que tots els països que participen del sistema financer mundial -és a dir, tots- puguin participar en la definició de les noves regles del joc. Per aquest motiu, el procés del G-20 (ampliat) hauria de ser complementat, en paral·lel, per una Conferència de NNUU on puguin participar tots els Estats interessats. Malgrat que la crisi s'originà als països del Nord, els impactes seran probablement majors als països en vies de desenvolupament.

Per tant, és fonamental que tots els països tinguin veu en el procés de canvi de l'arquitectura financera internacional.

3. Des de CpC valorem positivament el paper que, en aquests primers moments de la crisi, estan tenint els líders de la UE –com per exemple Gordon Brown, que ha estat l'inspirador dels plans de rescat dels països de la UE i ha provocat un gir radical del model de rescat que inicialment pensava fer el govern dels EEUU; Merkel, que ha limitat els salaris dels màxims directius de les entitats financeres que acudirán als plans de rescat; Sarkozy, que ha estat l'impulsor de la cimera del G-20; o Zapatero, que gràcies a les polítiques de cooperació del govern espanyol en els darrers anys ha estat precursor en la reivindicació d'un paradigma de globalització basat en els drets socials-. Exigim que en aquest nou "Bretton Woods" els líders europeus tinguin un paper molt actiu i mostrin sense ambigüitats la seva voluntat reformadora.

En aquest sentit, creiem que arran d'aquesta crisi es posa més que mai de manifest la necessitat d'accelerar el procés d'integració política europea. "Més Europa" és part de la resposta que els països de la UE han de donar davant d'aquesta crisi històrica.

4. Algunes línies bàsiques d'aquesta reforma dels mercats financers, moltes de les quals ja han estat anunciades per alguns líders europeus, haurien de ser:

- a) instaurar mecanismes de **control i supervisió** de les entitats financeres, així com **codis de conducta**, que evitin l'assumpció de riscos irresponsables; en aquest sentit, recolzem la proposta de crear col·legis internacionals de comissaris per a vigilar aquelles entitats financeres que operen a escala global.
- b) instaurar **mecanismes de transparència** en els mercats financers, que permetin conèixer de manera exacta els riscos dels crèdits i de les inversions (tant per part dels clients de les entitats financeres com dels governs i dels reguladors públics).
- c) **reformar el FMI** per tal que exerceixi de manera eficaç el seu paper de garant de l'estabilitat dels mercats financers; aquesta reforma requereix, de manera inexorable, una democratització de la institució que permeti als països emergents i del Sud tenir el pes que els correspon; de la mateixa manera, en la mesura que els EEUU han perdut, a conseqüència d'aquesta crisi, l'hegemonia del sistema financer mundial que venien exercint des de la fi de la II Guerra Mundial, haurien de perdre també el seu paper de control (quasi en exclusiva) del FMI.
- d) **suprimir els paradisos fiscals** o, en tot cas, els països que impulsin aquest nou sistema financer mundial, haurien de vetar de manera taxativa qualsevol relació financera amb aquests paradisos, tal i com han reclamat insistentment des de fa anys els moviments altermundistes i alguns dirigents polítics progressistes, i de la mateixa manera com ho ha fet algun dirigent polític conservador arran de la crisi.
- e) **lluitar contra l'evasió d'impostos**, provinent dels estalvis dels ciutadans i que permeten de manera continuada i sistemàtica els paradisos fiscals, ha de ser una acció prioritària dels nostres governants, sense oblidar que els diners arriben als diversos paradisos fiscals a través de la gran banca.
- f) regular, de manera estricta, el **sistema de salaris i bonificacions** dels directius de les entitats financeres, de tal manera que es penalitzés de manera severa aquelles decisions que -ni que sigui a mig o a llarg termini- han provocat greus problemes ja sigui a les seves entitats o als mercats financers en general; a banda, cal que aquest sistema de remuneracions atengui uns criteris mínims d'equitat i incorpori rangs de remuneració màxima recomanada, que impedeixin unes remuneracions que als ulls dels ciutadans no poden sinó ser jutjades com una immoralitat i consolidin un marc més just i ètic d'aquest sistema.

5. A banda de convertir en una prioritat la reforma dels mercats financers, aquesta crisi hauria de servir també per donar un impuls en l'agenda internacional a aquells assumptes de primera importància que fins ara estaven pràcticament bloquejats. Molt especialment:

- a) la liberalització comercial, en benefici dels països del Sud; és a dir, la reactivació de la Ronda de Doha de la OMC, per mitjà de la renúncia per part dels països del Nord de les exigències que fins ara han fet impossible l'acord
- b) un renovat compromís amb els Objectius del Mil·lenni per a l'eradicació de la pobresa als països del Sud, per tal d'evitar que es converteixin en la primera víctima d'aquesta crisi; en aquets sentit, cal aconseguir nous i millors finançaments per a garantir el seu compliment.
- c) de la mateixa manera, l'actual crisi no s'ha de convertir en l'argument per frenar les polítiques –que, de fet, són avui encara massa tímides- de lluita contra el canvi climàtic.

6. Tanmateix, la crisi que afecta ja avui la vida quotidiana dels nostres ciutadans i ciutadanes, tot i estar originada en una crisi financera global, es tradueix en una crisi econòmica local. En aquest sentit, a banda de les mesures per tal de reformar el sistema financer internacional, creiem que cal actuar també a escala local, tant per part dels governs, com dels agents socials i de les entitats financeres. En aquest sentit, **des de CpC creiem que a Catalunya caldria afrontar una sèrie de mesures com per exemple aquestes, entre d'altres:**

- a) **aplicar, amb tota la seva profunditat, l'Acord Estratègic per a la Competitivitat i la Internacionalització de l'Economia catalana**, que ha permès que el nostre país tingui, ja de manera preventiva, el full de ruta que li ha de permetre resistir la crisi i encara amb la màxima decisió el camí de la recuperació; per això és necessari accelerar l'aplicació d'aquelles mesures que millor contribueixin a reactivar la nostra economia i prioritzar les actuacions que un context de crisi fa més urgents. Com ha dit el premi Nobel d'aquest any i crític ferotge del paradigma neoliberal, Paul Krugman, ara és l'hora de la inversió pública i de les polítiques expansives, fins i tot a costa del dèficit si és necessari.
- b) **reforçar les polítiques socials**, que han de permetre compensar els efectes de la crisi entre les famílies i els ciutadans més vulnerables a la mateixa; és important no disminuir la despesa social, en moments com aquests, d'inevitable restricció pressupostària i fugir de la recepta ortodoxa de la dreta partidària de la reducció d'impostos: des de CpC som conscients que només un govern progressista garanteix aquesta salvaguarda de les polítiques socials en temps de crisi.
- c) **instar les entitats financeres a mostrar, en aquests moments, el seu compromís amb l'interès general** i superar la crisi de confiança en la qual estan immerses, així com recuperar la seva funció de finançadores de les empreses i de les economies familiars, per tal de contribuir a la reactivació econòmica; tant l'excés irresponsable de confiança dels anys passats (tot i que no a Espanya ni a Catalunya) com l'excés de zel i de desconfiança actuals són dramàticament perjudicials per a la nostra economia.
- d) **reclamar a les entitats financeres** –amb el recolzament dels governs- **que**, davant del greu problema dels impagaments de les hipoteques per part de nombrosos ciutadans, **facin un esforç especial per tal de renegociar** amb aquells ciutadans de rendes modestes o en situació d'atur, per tal que puguin efectuar els pagaments pendents en terminis més amplis i evitar així les situacions de morositat.

CIUTADANS PEL CANVI

7. Finalment, tant a escala catalana, espanyola, europea com global, creiem que els ciutadans hem de fer una reflexió col·lectiva, per tal d'assumir de manera madura, noves formes convivència, desenvolupament social i de desplegament de la creativitat personal i col·lectiva que no es basin en la cultura de l'enriquiment a qualsevol preu, de l'especulació, del menyspreu per l'interès general i de la no intervenció pública, que és una cultura destinada, tard o d'hora, a la crisi econòmica i social. Des de CpC creiem que la història del capitalisme ha ensenyat aquesta lliçó prou vegades com perquè encara no l'hàgim après, en ple segle XXI. Aquest canvi cultural hauria de servir també per fer una revisió crítica de la cultura del consumisme, de l'individualisme materialista i del productivisme que és consubstancial al model de producció capitalista i reorientar les nostres societats cap a formes de vida col·lectiva més equitatives, democràtiques i sostenibles, introduint noves formes de fer política, de baix a dalt, i retornant la responsabilitat política a la ciutadania.